

Forrás: <http://www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2010/12/szabo-marta-egy-pelda-erteku-nemet-tortnelmi-folyoirat-a-„praxis-geschichte“-01-04-09/>

Szabó Márta

Egy példa értékű német történelmi folyóirat, a „Praxis Geschichte”

„A korszak névadója II. Vilmos, aki új irányvonalával olyan program meghatározó személyisége volt, amely a „világhatalmi politika” címszavának égíse alatt az első világháború katasztrófájáig vezetett. A folyóirat aktuális száma Németország 1890 és 1914 közötti korszakának társadalmi, gazdasági és politikai életének fejleményeire kíván fényt vetni. Emellett a császár szerepére és politikai stílusára is fókuszál. Sok sikert kívánunk az izgalmas órákhoz.”

Már ezek a bevezető mondatok is jól jellemzik a „Praxis Geschichte” történelmi folyóirat ars poeticáját. A folyóirat címének lefordításához, bár németül nem tudó laikusok számára is sokat mondó, többszörös nyelvi leleményre lenne szükség. A kiadvány a német Westermann Kiadó folyóiratcsaládjának tagja, amely az irodalmi, földrajzi és politikai ismereteket tanító tanároknak nyújt szakmai segítséget – a „Praxis Geschichte” tehát a történelemtanároknak.

A kiadvány évi 6 számmal jelentkezik, példaként tekintsük át a 2010. évi 6. szám tartalmát. A folyóirat állandó rovatai a „Praxis-tanulmányok”, a „Praxis-rovatok”, az ún. „középső oldalak” és a fólia-melléklet. A folyóirathoz az előfizetők bőséges online támogatáshoz is juthatnak a www.praxisgeschichte.de oldalon.

A bevezetőben idézett rövid bekezdés a vilmosi korszak történelmi jelentőségét jellemzi, a záró mondat azonban már határozottan arra utal, hogy minden tanulmány, rovat, publikáció az „izgalmas” történelemtanítást hivatott támogatni. A szerzők történészek, történelemdidaktikusok és történelemtanárok, akik megvalósítják a Magyarországon gyakran követelt, ám ritkán megvalósuló együttműködést, párbeszédet a fenti három szakma képviselői között egy fontos közös cél, az iskolai

Szabó Márta: Egy példa értékű német történelmi folyóirat, a „Praxis Geschichte”

történelemtanítás tartalmi modernizációja, eszköztárának bővítése, és végső soron az izgalmas, tartalmas történelemórák érdekében.

Hogyan valósul meg mindez?

A tanulmányokat tartalmazó rovat egy ún. „bázistanulmánnyal” indít, Martin Kohlrausch történész, a bochumi Ruhr Egyetem munkatársának tollából. Az 5-6 oldalas, változatos, színes képekkel illusztrált tanulmány az utóbbi évtizedek fontosabb monográfiáinak felhasználásával összegzi a vilmosi kort 4-5 kulcskérdés, illetve kulcsfogalom körüljárásával. Például *II. Vilmos – kora reprezentánsa, a császárság, Vilmos új uralmi programja, Új elit?, Mobilizáció és politikai részvétel, A modern Németország formálódása.*

A második tanulmány már továbbvezet a didaktikai-módszertani gondolatok területére, Elmar Wagener iskolaigazgató, a folyóirat külső munkatársa tollából. A cikk két oldalon áttekintést ad a számban megjelent cikkekről, amit táblázatos formában is megjelenít: Cím – Tartalom – Módszertani súlypont – Szerző és oldalszám. A téma iskolai felhasználását segíti a segédanyagok tematikus áttekintése is.

A füzet a korszakot 6 téma köré szervezve dolgozza fel: Vilmos személyes kormányzási módszere, A kritika célkeresztjében – II. Vilmos alakja a kortárs karikatúrák tükrében, Világuralmi törekvések – a német és brit flottapolitika 1897 és 1909 között; A világcsavargó – II. Vilmos mint utazócsászár; „Made in Germany” – a német gazdaság II. Vilmos korában; A feltörekvő ifjúság – A vándormadarak: egy polgári ifjúsági mozgalom.

Az egyes cikkek néhány hasábos kommentárból, 2-3 oldalnyi, feladatlapként megformázott, didaktikai apparátussal ellátott forrásanyagból és a hozzájuk tartozó, „keretes” didaktikai-módszertani útmutatóból állnak. A feladatlapok szerkezete, a feladatsorok tartalmi, fogalmi és didaktikai szempontból a németországi történelem érettségik feladataira emlékeztet.

A karikatúrákkal foglalkozó tanulmány (szerzője Klaus Fiebig) a II. Vilmos személyére és uralmára irányuló kritika szempontjait és történeti változásait összegzi. Trónra lépésekor az angol karikaturista a fiatal, 29 éves császár uralmát fenyegető veszélyekre figyelmeztet – Bismarck alakját is megjelenítve. A későbbiekben kritikával illették a karikaturisták II. Vilmos beszédeit, személyiségét és külpolitikáját. Három kép a császár politikájának szociáldemokrata kritikáját

szemlélteti. A feladatlapok a bőséges magyarázatot is tartalmazó képaláírásokkal ellátott képi források mellett szövegrészleteket is tartalmaznak, amelyek elősegítik a megjelenített problémák összefüggésekbe ágyazását. A tanárok a feladatlap megoldásához is segítséget kapnak.

A Praxis Geschichte folyóirat fontos súlypontja a két tanítási nyelvű történelemtanítás támogatása is, ezért minden szám tartalmaz angol nyelvű tananyagot is – a német nyelvű tanulmányhoz itt angol nyelvű feladatlapok kapcsolódnak. Az angol nyelvű feladatlapok témája – nem véletlenül – kontrasztív: a német és angol flottapolitika elemzése, amihez tucatnyi forrás kapcsolódik. (A szerző Holger Mannigel.)

A II. Vilmos utazásairól szóló cikkhez (szerzője Miriam Schmidt-Wolf) kapcsolódó forráselemző feladatokban olyan kérdésekre kereshetik a tanulók a válaszokat, mint például *„Miért tarthatta provokatívnak Oroszország és Nagy-Britannia II. Vilmos utazásait? Magyarazzátok meg a (mellékelt) fényképek/üdvözlőlapok célját! Fejtsétek ki, milyen következményekhez vezethettek a császár ígéretei! Gyűjtsétek össze, milyen érdekeket tulajdonítanak a császárnak az utazásával kapcsolatban! Vilmos keleti utazása: a német császár zarándoklata vagy II. Vilmos reklámkörútja a német gazdaság számára! Szerkesszettek beszámolót a császár keleti útjáról az Oszmán Birodalom egyik polgára vagy egy német gyarmatos szemszögéből!”*

A Made in Germany című Sönke Jaek cikkben II. Vilmos Németországának gazdasági helyzetét és megítélését a mai kínai gazdasághoz hasonlítja a szerző. A vándormadár-mozgalom, a Vilmos-kori fiatalság túramozgalma – erről Claudia Tatsch ír „Mozgásban az ifjúság” címmel – nem egyszerűen életmódtörténeti érdekesség. A jelenség alkalmat ad mentalitás-, nevelés- és más társadalomtörténeti szempontú forráselemzésre, történelemórai beszélgetésekre.

A történelemtanár „szerszámosládájában” a gazdag tényanyagon alapuló, korszerű szemléletű, olvasmányos tanulmányokon, a gazdag forrásanyagon, változatos didaktikai apparátuson kívül a szemléltetés számos más eszköznél (pl. könyvajánló, Internet-tippek szakszerű kommentárokkal, kiállítászemle a tanárok számára fontos információkkal időtartam, hely, elérhetőségek megjelölésével) is helyet kell kapnia.

A szám szerzőinek arcképét, munkakörét, szakterületét is megismerjük az utolsó oldalon.

Szabó Márta: Egy példa értékű német történelmi folyóirat, a „Praxis Geschichte”

A 2010. évi 6. szám szakmódszertani mellékletének témája a játék, amely több szempontból vitatott jelenség a történelemtanításban. A játékos módszerek alkalmazásának bírálói főleg a leegyszerűsítő megközelítésmódtól, a torzításoktól féltik a történelemórákat, támogatói inkább motiváló hatását és a tanulás hatékonyságának növelését hangsúlyozzák. A kiemelhető, gyűjtésre ösztönző négyoldalas melléklet a folyóiratra jellemző módon az elméleti kitekintés mellett néhány konkrét játékötlettel is szolgál – természetesen játékleírással, játékszabállyal, fénymásolható kvízlappal: konyhakészen.

Nagy feladatra vállalkozik tehát a Praxis Geschichte szerkesztősége: tudományos igényességgel, pedagógiai ihletettséggel szolgálja a tanulóközpontú, tevékenység- és kompetencia-alapú történelemtanítás ügyét, segíti a szakmai igényesség iránt elkötelezett tanárok munkáját. A folyóirat egyes számai 1988-ig elérhetők a világhálón.